

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Σμάλτω ἔμεινε εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐκείνην, ἀνακλιμένη ἐπὶ τῶν ποδῶν καὶ ἀκίνητος, τὸ βλέμμα ἀπλανὲς κρατοῦσα ἐπὶ τοῦ στάχυος, τὰς χεῖρας χαλαρωμένας κάτω καὶ ἀκρωμένη. Μὲ τὸν πρῶτον ἤχον τῆς φλογέρας, ἡ ἐπιδερμὶς τῆς ἀνεσηκώθη καὶ αἱ ὀφθαλμοὶ τῆς συνεσπάσθησαν βιαίως· μὲ τὸν δεύτερον ἠσθάνθη κατὰ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἐναλλάξ, ἀνακινούμενον εἰς τὴν ῥάχιν τῆς· μὲ τὸν τρίτον ἐνόμισεν ὅτι ῥευστόν τι, ὀξέως θερμὸν, διεκλαδίσθη καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν ἄκρων, νύσσον πάντοτε, ὡσεὶ βιαζόμενον νὰ ἐκρέυση ἐκεῖθεν. Τοὺς λοιποὺς ἤχους ἤκουε πλέον ἀσυνειδήτως καὶ ἔμεινε ἐκεῖ, ὡς νὰ ἐποτίσθη ναρκωτικόν. Καὶ ἦτο τῶ ὄντι διὰ τὴν φύσιν αὐτῆς, τὴν τόσον λεπτὴν καὶ εὐαίσθητον, ναρκωτικὸς ὁ ἀήρ ἐκεῖνος, ἀντὶ μορίων χλωροφορμίου καὶ νικοτιανῆς ἐνέχων τοὺς περιπαθεῖς ἤχους τῆς φλογέρας, τοὺς ὁποίους αὐτὴ, ὡς ἀπορροφητικὴ συσκευή, ἐδέχετο δι' ὄλων τῶν πόρων, μέχρι τῆς ψυχῆς τῆς.

— Μὰ δὲν παύει, Θεέ μου!... ἐπιθύρισε ἀίφνης, ὡσεὶ ἀπαυδήσασα.

Καὶ ἐπήδησεν ὀρθία, ἀνατινασομένη ὀρητικῶς καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη, θέλουσα ν' ἀπορρίψῃ τὴν νάρκην καὶ τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν τῇ ἐπέφερον ὁ τόνος τῆς φλογέρας. Ἐλαβε δὲ τὸν κάλαμον καὶ τύπτουσα ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν γῆν ἵνα δῆθεν συμμαζεύσῃ τὰ γαλλιά, ἐτόνισεν ἰσχυρῶς τὴν πρόσκλησίν των, οὐδὲν ἄλλο σκοποῦσα, εἰμὴ νὰ καλύψῃ διὰ τῆς φωνῆς τῆς τὸ αὐλημα, ἵνα μὴ τὸ ἀκούσῃ πλέον.

— Πίκιο, πίκιο· τὸ γαλλί, γαλλί, γαλλιό!.. Ἄλλὰ τὸ αὐλημα ἐξηκολούθει ἀντηχοῦν, ὑπέρτερον τῆς φωνῆς τῆς καὶ τοῦ βαναύσου γλουγκουισμού τῶν γαλλίων, ἔχον βοηθὸν ἀκατάβλητον τὴν ψυχρὰν καὶ ξηρὰν πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Ἡ Σμάλτω δὲν ἤξευρε πλέον καὶ αὐτὴ πῶς διέκειτο καὶ τί ἤθελεν. Ἡ καρδιά τῆς ἐβροντοκτύπα ἀδιακόπως, λέγουσα εἰς αὐτὴν νὰ ἦνε ἄγρυπνος, ἐνῶ ἡ ἐπιθυμία τὴν ᾄθει ἐκεῖ, πρὸς τὸ αὐλημα, τὸ ὁποῖον ἤκούετο ἤδη εὐκρινῶς, ἐρχόμενον ἀπὸ τῆς ἀγροτικῆς σκιάδος. Ἡ λυγερὴ ἀδύνατος εἰς ἀντίστασιν καθ' ἑαυτῆς, ἐστράφη καὶ παρετήρησε πάλιν τὴν σκιάδα, ἵνα ἴδῃ τὸν αὐλητὴν. Ἄλλὰ ἀνθρωπὸν πουθενὰ δὲν διέκρινε. Τὸ ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος τῶν στύλων πάτωμα, ὅπου οἱ βοσκοὶ διακίνοῦν τὴν ἡμέραν, τὸ ἐπάνω κρατοῦντες διὰ τὰς νύκτας μόνον, ἦτο κενόν. Πέριξ ἡ ἔκτασις τοῦ ἀγροῦ ἠπλοῦτο ἔρημος καὶ

γυμνὴ μὲ ἐκεῖνο τὸ χρυσίζον ὑπὸ τὸν ἥλιον χρῶμα τῆς καλαμιᾶς, ὡς εὐρυτάτη μεταξοῦφασμένη σινδόνη. Μόνον πλησίον ὑπὸ τὰς θαμνώδεις ἀφροξυλιάς ἐξηκολούθουν ἀκούμενοι ἀσθενῶς οἱ κωδωνισμοὶ τοῦ ποιμνίου...

— Μὰ ποῦ ἔνε; ἐπιθύρισε μετὰ πείσματος, ἡ λυγερή, ὡσεὶ κεντηθείσης τώρα αἴφνης τῆς περιεργείας τῆς.

Καὶ ἀνέτεινε κλίνουσα ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν κεφαλὴν, ὡς τὸ πουλάκι ἀπὸ τινος κλαδίου κατασκοπεῖον. Ὅμως ἐκεῖθεν ἤρχοντο οἱ ἤχοι τῆς φλογέρας, ὑπὸ τοὺς στύλους ἐκείνους, καὶ τόσον μαλακοὶ τώρα, ὥστε ἠδύνατο κανεὶς ν' ἀπατηθῆ, νομίζων ὅτι ἦτο φύσημα τοῦ ἀνέμου παίζον εἰς τὰ φύλλα τῆς ῥάπης. Καὶ ἐγεννήθη αἴφνης εἰς τὴν Σμάλτω ἡ ἀμφιβολία μήπως δὲν ἦτο ὁ Μῆτρος παρὰ ἄλλος τις βοσκὸς, πέραν, εἰς ἕτερον ἀγρόν. Πλὴν τὸ αὐλημα ἠκούετο ἐρχόμενον ἀπὸ τῆς ἀπέναντι σκιάδος καθαρὰ καθαρά, ὡσεὶ ἐπιμένον νὰ φανερώσῃ τὴν ἐκεῖ παρουσίαν του. Καὶ ἡ Σμάλτω ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸ αὐλημα ἐκεῖνο· δὲν ἦτο δυνατόν ἄλλος νὰ παίξῃ τοιαύτην φλογέραν· δὲν ἤξευρε κανεὶς ἄλλος νὰ ἐμφυσᾷ εἰς τοὺς ἤχους τῆς τόσῃ ζωὴν, τόσῃ δροσερότητα, ὥστε νὰ γεμίξῃ τὸν ἀέρα πέριξ ἀπὸ μυρία συναισθήματα, ἀπὸ τόσους καύμους τῆς γυναικείας καρδίας, ἀπὸ τόσας στροφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας... Αὐτὰ δὲν τὰ γνωρίζουν ὅλοι, ὅπως δὲν ψάλλουν καὶ ὅλα τὰ πουλάκια μὲ τὴν φωνὴν τῆς ἀηδόνος. Μόνον ὁ Μῆτρος ἔχει αὐτὴν τὴν χάριν.

— Αὐτὸς θὰ ᾄξει, ἐπανέλαβεν ἐπιμένουσα εἰς τὸν στοχασμὸν τῆς.

Καὶ ἡ λυγερὴ ἠθέλε νὰ πορευθῆ πρὸς τὰ ἐκεῖ. ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἴδῃ ἂν ἦτο τῶ ὄντι ὁ Μῆτρος ὁ αὐλῶν. Τοῦτο δὲ ὄχι διὰ τίποτε ἄλλο παρὰ διὰ νὰ βεβαιωθῆ καὶ μόνον. Καὶ ἐπανελάμβανε τὴν σκέψιν τῆς αὐτῆς, ὡσεὶ συναισθανομένη ἐνοχὴν καὶ θέλουσα νὰ δικαιολογηθῆ πρὸς τὸν ἑαυτὸν τῆς. Δύο φορές ἐκινήθησαν οἱ πόδες τῆς πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πάλιν ὅμως συνεκρατεῖτο, ἐπιστρέφουσα ἐπὶ τῶν βημάτων τῆς, φοβισμένη καὶ ἀνήσυχος.

Ἄλλ' ἡ φλογέρα ἐξηκολούθει τὸν διάτορον αὐτῆς συριγμὸν, ἐν τῇ ὑπερτάτῃ βαθμίδι τοῦ πάθους. Ἐν μέσῳ τῆς γαλήνης τῆς φύσεως διεχύνετο οὗτος, ἀπλῶς ἤδη, ἄνευ περιστροφῶν, ἄνευ καμπῶν καὶ ἀναπάλλσεων, ἀφελῆς ὡς προσευχὴ, ὡς ἐπίκλησις πρὸς κατὰ ὃν ὑπέρτατον, κατέχον ὅλας τὰς σκέψεις καὶ ὄλην τὴν ζωὴν τοῦ αὐλητοῦ. Καὶ ἡ Σμάλτω, ἡ ὁποία ἐννόει καλλίτερον παντὸς ἄλλου τοὺς τόνους ἐκείνους καὶ τοὺς ἀντελαμβάνετο μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων ψιθυρισμῶν, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ συριγμὸς τὴν προσεκάλει νὰ σπεύσῃ.

— "Αἰ' ἰς τὸν ἄνεμο! ἐπιθύρσειεν αἴφνης ἀποφασιστικῶς.

Ἡ λυγερὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ περισσότερον. Ὁρθὸν κρατοῦσα ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον, τὴν ἀκοὴν τεταμένην εἰς ὕψιστον ἔχουσα, ἀργὰ πατοῦσα ἵνα μὴ προξενήσῃ κρότον καὶ χάσῃ διὰ μίαν στιγμὴν τὸν σκοπὸν τῆς φλογέρας, προῦχώρησεν ἀσυνειδήτως πρὸς τὴν σκιαῶδα, ἐλκυομένη ὑπὸ τοῦ ἤχου.

— Πάλι τῆ φλογέρα; ἐφώναζε κατακόκκινη πρὸς τὸν Μῆτρον, τὸ ὁποῖον εὔρε συνεσπειρώμενον ὀπισθεν ἐνὸς στύλου τῆς σκιαῶδος.

Καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ καὶ νὰ τὸν θωπεύσῃ συγχρόνως διὰ τῶν λόγων τῆς τούτων· νὰ εἴπῃ ὅπως παύσῃ νὰ αἰλῆ καὶ συνάμα νὰ τὸν παρακαλέσῃ ὅπως ἐξακολουθήσῃ.

Ὁ βοσκὸς διέκοψε τὸ αὐληθῆναι του, καὶ τὴν ἠτένισεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς γλαυκοὺς ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξήρχετο ἤδη κᾶτι ὡσεὶ χαμόγελο ἐν ταύτῳ καὶ παράπονον.

— "Α! ἐπιθύρσειεν ἐκπλαγεῖς, ἦρθες; κάτσε καὶ θ' ἀλλάξω τὸ σκοπό μου.

Χωρὶς δὲ νὰ εἴπῃ τι ἄλλο, ἔφερε πάλιν τὴν φλογέραν εἰς τὰ χεῖλη καὶ ἤρχισε νέον αὐληθῆναι. Ἡ Σμάλτω, ὡς περιέργον παιδίον, λαθὼν παρὰ τῆς μάμμης του τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θ' ἀκούσῃ κἀνὲν νέον παραμῦθι, ἐκάθησε προθύμως εἰς μίαν πέτραν, πλησίον τοῦ βοσκοῦ, στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι στύλου τῆς σκιαῶδος.

Καὶ τῷ ὄντι τὴν τὴν αὐληθῆναι ἤλλαξε τόνον. Δὲν εἶχε πλέον ἐκείνην τὴν θανατώδη φαγοῦραν τῆς ψυχῆς· ἦτο θωπεῖα παυσίπονος, ὡς μαϊστράλι καλοκαιρινόν, τῆς καρδίας μαλακὴ μαλακὴ φλόξ, μὴ ἀπειλοῦσα καταστροφὴν ἀλλὰ μόνον ὀργασμὸν, εἰς ὑψηλὰ ἀφωσιώσεως στρώματα, εἰς πίστιν καὶ αὐτοθυσίαν ὠθοῦσα. Ἡ λυγερὴ ἠκραζέτο ἄφωνος καὶ ἐκστατικὴ· ἐνόμιζε τὴν ἄντελαμβάνετο ὄχι μόνον τοὺς τόνους τοῦ αὐληθῆματος ἀλλὰ αὐτὸ τοῦτο τὸ τραγοῦδι, τὰς ἰδίας λέξεις του· διέκρινε μάλιστα καθαρὰ: Δὲν ἔμπορῶ, Χάϊδω μ', δὲν ἔμπορῶ καὶ σὺ θέλεις παιγνίδια.

Καὶ παρασυρομένη, ἐνθουσιῶσα, ἤρχισε νὰ τραγοῦδῇ σιγὰ σιγὰ καὶ αὐτῆ, μιμουμένη διὰ τῆς φωνῆς τοὺς τρεμουλιαστοὺς τόνους τοῦ αὐληθῆματος.

— Για μὲ τὸ λές; ἠρώτησεν αἴφνης, στραφεῖσα πρὸς τὸν Μῆτρον ἐν ὅλῃ τῇ αἴγλῃ τῆς μελαχρινῆς καλλονῆς τῆς.

— Ναί· κατένευσεν ὁ βοσκὸς χωρὶς νὰ διακόψῃ τὸ αὐληθῆναι.

— Κακὰ κἀνεῖς.

"ὦ! βεβαίως, πολὺ κακὰ ἔκαμνεν ὁ βοσκὸς νὰ παίξῃ μὲ τόσην τέχνην. Ἄλλὰ ἔκαμνε χειρότερα ἢ Σμάλτω, ἥτις ἠκραζέτο ἀκόμη τοῦ αὐληθῆματος, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν βαθμηδὸν ἀνυ-

ψοῦτο εἰς τόνον περιπαθείας ὑπερνέφελον. Ὅπως ὁ καπνὸς ξηρῶν ξύλων ὁ ὁποῖος ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, τοσοῦτον κυανοῦται καὶ λαμπρύνεται εἰς μαρμαραυγὴν ὑπὸ τὰς ἠλιακὰς ἀκτίνων, οὕτω καὶ τὸ αὐληθῆναι καθ' ὅσον ἐνετεινέτο ἀπεκάλυπτε μίαν πρὸς μίαν, τὰς ἐλκυστικὰς καὶ τρυφερὰς στροφὰς τοῦ τραγοῦδιου. Μετὰ τὴν βαρῦθμον αὐτὴν καὶ πλήρη ὑπερβολικῆς ἀνίας διαμαρτύρησιν τοῦ ποιητοῦ, τὴν οἰοεὶ εἰκόνα τῆς νωθρᾶς ζωῆς τῶν ἀγραυλοῦντων, ἡ ὁποία συναντᾶται εἰς τὸν πρῶτον στίχον, ἤρχοντο εὐθύς ἄλλαι ἐξομολογήσεις, μεστὰι προθύμου μερίμνης ὡς νὰ μετενόει οὗτος καὶ ἐζήτει νὰ καλύψῃ τὸ σφάλμα του. Τώρα ἐκάλει τὴν Χάϊδω νὰ παίζωσιν εἰς τὰ λειβάδια, ὅπου τὰ νεράκια τρέχουν διαυγῆ, ὡς τὸ δάκρυ καὶ τὸ γλυκοχάραγμα ἔρχεται μὲ τόσα μαγικὰ χρώματα καὶ ὁ ἥλιος λάμπει χρυσοτέκτος καὶ ὁ ἀῆρ διαπνέεται ὑπὸ εὐωδιῶν καὶ μύρων· τῇ ὠμίλει διὰ τὸ ταρναριστὸν βάδισμα τῆς πέδικας, διὰ τὴν παραδειγματικὴν ἀφοσιώσιν τῆς τρυγόνος, διὰ τὸ εὐχαρὶ λάλημα τοῦ κρασοπούλου· τῇ προσέφερε τὴν Σκούκια, προβατῖναν ἔχουσαν ὠραῖον καστανόλευκον τρίχωμα καὶ ἀργυροῦν περὶ τὸν λαιμὸν τσοκάνι καὶ τὸν Ζάπο, τὸν ἐμπιστευμένον του σκύλον· καὶ γκιορντάνι ἀπὸ χάνδρας, κοκκινωτέρας τῶν κομάρων καὶ ζώνην μὲ δύο παφτάδες, λαμπροτέρους τοῦ αὐγερινοῦ καὶ τοῦ ἀποσπερίτη. Καὶ ἡ λυγερὴ ἤσθμαιεν ἐκ συγκινήσεως ἀκρωμένη ταῦτα. Ἐνόμιζεν ὅτι οὐχὶ πρὸς πλαστήν τινα Χάϊδω, τὴν ἰδανικὴν ἀγάπην ἐνὸς βοσκοῦ, ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδίαν, τὴν Σμάλτω, ἐλέγοντο ταῦτα. Καὶ δὲν ἦτο ἄγνωστος ὁ βοσκὸς, ὁ ὁποῖος τόσα ὑπέσχετο, ἀλλ' ἦτο αὐτὸς ὁ Μῆτρος, ὅστις ἤλει ἐμπρὸς τῆς. Ἦρχετο ἀπεσταλμένος τῶν γονέων τῆς, τῶν παιδικῶν τῆς συντρόφων, τῆς φύσεως αὐτῆς ἡ ὁποία ἦνθει πέριξ τῶν γρεκίων τῆς, ἵνα ἀποσπάσῃ αὐτὴν τῆς ἀσφυκτικῆς ζωῆς τοῦ χωρίου, τῆς κενῆς ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων ἀναστροφῆς τῶν χωρικῶν, τῆς πενιχρᾶς τύρβης του καὶ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὴν προτέραν· ἤρχετο νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς ἑαυτήν, νὰ τῇ δώσῃ πάλιν τὴν προτέραν ἐνδυμασίαν τῆς, ἐκείνην ἡ ὁποία τόσον τῇ ἠρμοξε, νὰ τῇ ἐπαναδώσῃ τὰ παιδικὰ τῆς αἰσθήματα—διότι καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν, τί ἄλλο εἶνε οἱ βλάχοι παρὰ παιδιὰ;

Ἡ λυγερὴ ἦτο ἄλλη ἥδη· συνεκινεῖτο εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν καὶ μόνην, εἰς τὴν εἰκόνα αὐτὴν τοῦ βίου, τὴν ὁποίαν τῇ παρουσίαζε ζωηρὰν πρῶτων ὀμμάτων τῆς ὁ αὐληθῆς. "Ὅλα αἰ κοιμηθεῖσαι ἀναμνήσεις τῆς ἐξηγείροντο μὲ νέαν μαγικὴν περιβολὴν καὶ τὴν συνήρπαζον. Τοιαύτην ἔμαθε τὴν ζωὴν, τοιαύτην τὴν ἐπόθει πάντοτε, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς τῆς ἢ Σμάλτω: νὰ τρέχῃ εἰς τὰ λειβάδια τ' ἀνθοσπαρμένα, ἐλευθέρως ὡς πεταλοῦδα, καὶ νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτῆς ἕνα ἄνδρα

ἀγαπημένον. Καί ἐν τῇ ἐξάψει τῆς ἡδῆ ἐπλαττε τὸν ἄνδρα ἐκείνον καὶ δὲν παρεξενεύετο καθόλου διότι οὗτος δὲν ὠμοιάζε μετὸν Στάθην, τὸν ἀκάματον ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ νωθρὸν ἐν τῷ οἴκῳ, ἀλλὰ μετ' ἄλλον τινὰ τοῦ ὁποίου τὰ χαρακτηριστικά δὲν διέκρινε καλῶς, ὑπέθετεν ὅμως ὅτι ἦσαν τοῦ Μήτρου.

Ἡ Σμάλτω ἐνῶ παρεσύρετο οὕτω εἰς τοὺς γοητευτικούς κόσμους τῆς ἰδίας φαντασίας, ἠτένιζε συγχρόνως καὶ τὸν αὐλητήν. Καὶ εὐρίσκεν αὐτὸν ἡδῆ καθ' ὅλα ἠλλοιωμένον. Δὲν ἔβλεπε πλέον ἐπ' αὐτοῦ τὴν φοβεράν ἐκείνην δυσμορφίαν. Ἐφ' ὅσον τὸν παρεθέρει καλλίτερον κατέπιπτον μία πρὸς μίαν αἰ ἀσχημίαι του ὅλαι, ὡς πρόσθετοι καὶ ἀνεφάνετοι ὑπερβολικῶς ὠραῖος, ἀποστίλθων ὅλος, ὡς τὸ βασιλόπουλο τοῦ μύθου, ἐξερχόμενον τοῦ κλιθάνου ὅπου ἀπέθηκε τὰ ὄστρακά του. Ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του τοὺς μικροὺς καὶ ψυχροὺς ἀνεπήδα ἡδῆ ὑγρότης καὶ ζωὴ σπανία καθυποτάσσουσα· αἱ ἐξωγκωμένα ἐκ τοῦ φουσηματος καὶ κόκκιναι γνάθοι του μετ' ὅ μόνις ἀνακίπτον τρίχωμα τοῦ γενείου προεκάλουν φιλήματα τὴν μακράν καὶ ἄτακτον κόμην του κατηύγαιε χρυσοὺς ἀερώδης στέφανος, ὡς οἱ εἰκονογράφοι τὰς κεφαλὰς τῶν ἁγίων των ἢ στάσις του, ὅπως ἐκάθητο βαρὺς καὶ ἐστρεβλωμένος, ὡς σάκκος πλήρης ἀχύρου, ἐφαίνετο στάσις ἀρμόζουσα εἰς κανένα πλουσιονκαὶ ὑπερήφανον υἱὸν ἀρχιποιμένους καὶ ἐν γένει ὀλόκληρον τὸν βοσκὸν περιέλουεν ἢ αὐλήσις καὶ τὸν παρουσίαζεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς Σμάλτως ἐναρμόνιον, ὅπως ἦτο καὶ αὐτή. Ἡ λυγερὴ τὸν ἀγκῶνα στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ γόνατος, τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς, προσεστραμμένη ὀλίγον, τὸν ἔβλεπε καὶ τὸν ἐπανάβλεπεν, ἔκθαμβος διὰ τὴν μεταβολὴν ἐκείνην, ἐνῶ συγχρόνως παρεδίθετο ὀλόκληρος εἰς τοὺς συλλογισμούς τῆς καὶ κατεκυριεύετο ὑπὸ τῆς μελωδίας τοῦ αὐλήματος. Διότι τοῦτο, ἂν πρὶν τὴν κατεφλόγιζεν, ἡδῆ τὴν παρέλυεν ἐντελῶς. Τῇ ἤρχετο νὰ κλαύσῃ, τῇ ἤρχετο νὰ γελάσῃ· οὔτε νὰ πράξῃ τι οὔτε νὰ συλλογισθῇ ἧτο εἰς θέσιν πλέον. Ἡσθάνετο κλονισμὸν καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη, ἐντελῶς ἄτονος, ἐντελῶς ἀνήκουσα εἰς τοῦ αὐλητοῦ μᾶλλον τὰς ὀρέξεις ἢ εἰς τὰς ἰδίας τῆς δυνάμεις.

— Πάψε πιά! ἤρθρωσε τέλος βαρύθυμος.

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ στόμα τοῦ βοσκοῦ, διὰ νὰ τῷ ἀποσπάσῃ τὴν φλογέραν. Ἄλλ' ἐκλελυμένη, ὅπως ἦτο, ἐν τῇ βιαίᾳ τῆς χειρὸς κινήσει, κατέπεσεν εἰς σωρὸν ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ Μήτρου.

B'.

Δύο καὶ τρεῖς ἡμέραι παρήλλον ἡδῆ ἀφ' ἧς ἡ Σμάλτω ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ βοσκοῦ. Πόσον δ' ὑπέφερε κατὰ τὸ διαστήμα τοῦτο μό-

νον αὐτὴ ἐγνώριζε καὶ αἱ ἅγαι εἰκόνας, πρὸς τὰς ἠποίας ἐσύρετο γονυκλινῆς ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ζητοῦσα συγχώρησιν καὶ τὰ συζυγικά στέφανα, τὰ ὁποῖα ἔβρεχε διὰ τῶν δακρῶν τῆς, ἐπικαλουμένη τὸ ἔλεός των.

Ἡ λυγερὴ ἐκρुπτεν ἡδῆ ἐντὸς αὐτῆς κάμινον ὀλόκληρον παθῶν, ἢ ὁποῖα τὴν ἐβασάνιζε καὶ τὴν κατέφθειρεν ἀδιακόπως, μετὰ φρικώδους καὶ πονηρᾶς ἐπιμονῆς. Πρὸ πάντων δ' ἔπασχεν ἡ κεφαλὴ τῆς, ἡ χαριτωμένη ἐκείνη κεφαλὴ, ὡσεὶ τιμωρομένη διὰ τὴν ἀφροσύνην τῆς. Ἰδέα γιγαντιαία, ἡ ἰδέα τοῦ σφάλματός τῆς, ἐθάρυνεν ὡς μύλυθος ἐντὸς καὶ τὴν ἔκαμνε νὰ κύπτῃ, καθυποτάσσουσα αὐτὴν εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἡ Σμάλτω ἐν τῇ παραζάλῃ τῆς, μὴ ἔχουσα ἄλλου νὰ ἐκσπάσῃ τὴν ὀργὴν τῆς ἢ ἐν τῷ πόθῳ τῆς πρὸς εὐρυτέραν τροπὴν τῶν σκέψεών τῆς, ἐπετίθετο κατ' αὐτῆς καὶ τὴν ἔτυπτε διὰ τῶν χειρῶν, ἐπὶ τοῦ τοίχου πολλάκις, μετὰ σκληρότητος.

— Κακοκέφαλο... ἐσὺ τὰ φταῖς!..

Εἶπε δὲ τὴν κόμην μετὰ πάθους καὶ ἠνοιγεν αἰματώδεις τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀνετριχία ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀναπαριστώσα ὀλοζώντανον πρὸ αὐτῆς τὴν ὄραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκτὸς ἑαυτῆς ἐπιπτεν εἰς σωρὸν ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ Μήτρου.

Ἀληθῶς δὲν διήρκεσε καὶ πολὺ ἡ ἐκλυσις τῆς ἐκείνη· εὐρεν ὅμως καιρὸν ὁ βοσκὸς νὰ θλίψῃ τὸ σῶμά τῆς ἐν τῷ κόλπῳ του καὶ νὰ κολλήσῃ τὰ χεῖλη του εἰς τὸ στόμα καὶ τὸν τραχηλὸν τῆς, τὸν χνοώδῃ καὶ καμαρωτὸν ὡς χηνός. Ἡ Σμάλτω, εἰς τὴν ἐπαφὴν ἐκείνην τῶν χειλέων του τὴν φλέγουσαν, ἀνετινάχθη ὡσεὶ αἴφνης ἐνεφυσήθη νέα ζωὴ ἐντὸς αὐτῆς, κατακόκκινη εἰς ἐντροπῆς, τεταραγμένη διότι ἐπροδόθη ἢ ἀδυναμία τῆς.

— Μὴ... ἄψέ με!.. ἐψιθύρισε πρὸς τὸν Μήτρον, ὅστις προσεπάθει νὰ τὴν κρατήσῃ.

Καὶ ἔφυγε, σπειδουσα πρὸς τὸ χωρίον, βλέπουσα ὅλα περίξ συγκεχυμένα ἐκ τῆς καταστάσεώς τῆς αὐτῆς.

Ὅτε τὸ βλέμμα τῆς λυγερῆς συνήντησεν ἐμπρὸς τὸν οἰκίσκον τῆς, ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀναποφάσιτος, ἂν ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ ἢ ὄχι· τὰ ἡμίλειστα παράθυρά του ἐνόμιζεν ὅτι τὴν ἐσάρκαζον· ἢ ὄψις του ὅλη, μ' ἐκείνο τὸ σοβαρὸν καὶ οἰονεὶ εὐήθες, τὸ ὁποῖον ἐκφράζουσι οἱ πενιχροὶ οἰκίσκοι τῶν χωρικῶν, τὴν ἔκαμνε νὰ πιστεῖ ὅτι ἐγνώριζεν ὅλα τὰ συμβάντα εἰς αὐτὴν σήμερον καὶ ἦτο ἔτοιμος, μόνις ἀνοιγείσθαι τῆς θύρας του, νὰ τὰ διαλαλήσῃ εἰς τὰ τετραπέρατα. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν ἐντὸς, ἀνεύρισκεν εἰς τὰς γωνίας ὅλας, ὑπὸ τὸ εἰκονοστάσιον, παρὰ τὴν ἐστῖαν, εἰς τὰ μικρὰ χρωματιστὰ κιβώτια, εἰς τὴν ξυλῖνην τράπεζαν, παντοῦ περίξ, τόσας ἀνα-

μνήσεις εὐχαρίστους, χρυσᾶς ἀναμνήσεις, τὰς ὁποίας κατέσπειρεν ἀπὸ τριῶν ἤδη μηνῶν καθ' ἡμέραν μετὰ τοῦ ἀνδρός της. Τοῦ ἀνδρός της, ὁ ὁποῖος ἀκόμη δὲν εἶχεν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸν μύλον! Καὶ αἰφνης ἀνησυχία κατέλαβε τὴν Σμάλτω εἰς τὴν ἀναμνήσιν αὐτὴν, φόβος τὴν κετεκυρίευσε περὶ τοῦ Στάθου, περὶ τῆς ζωῆς του, τὴν ὁποίαν ἐφαντάζετο κινδυνεύουσαν καὶ οἶκτος ἄμετρος διὰ τὸν ἀδικημένον. . . . Ἐνῶ οὗτος ἔτρεχε κοπιᾶζων εἰς τὸν μύλον ἵνα τῆς φέρῃ ἄρτον, νὰ τρώγῃ ἀνέτως, αὐτὴ κατεπρόδιδε τὴν συζυγικὴν τιμὴν του, ὑπὸ ἄλλου ἐναγκαλιζομένη. Καὶ πόθος ἄμετρος, ἀγάπη μεγάλη, κατεπλημμύρει ἤδη τὴν καρδίαν της διὰ τὸν Στάθου. Ἐνόμιζε τώρα ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἤγγισαν τὰ χεῖλη τοῦ Μήτρου, τὰ λιπαρὰ καὶ γλοιώδη ὡς σάπων, ὑπῆρχεν ἀνθραξ ἀνημμένος, ὁ ὁποῖος τὴν κατέκαιεν· ἤσθάνετο ἐπὶ τοῦ σώματός της τὴν παράφορον πίεσιν του καὶ ἀνεκίνει τοὺς ὤμους καὶ ἐθρύπτετο ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων, θέλουσα εἰ δυνατὸν ν' ἀποτινάξῃ τὸν ἐναγκαλισμὸν ἢ ἐκείνον, τὸν ἄνομον. Τὸ ἐγνώριζε πολὺ καλὰ ἡ Σμάλτω. Ἀφ' ἧς ὥρας ὁ ἱερεὺς πρὸ τοῦ βωμοῦ ἦνωσε τὰς χεῖράς των, ψάλλων τὸ *Ἡσαία χόρευε*, ἂν καὶ δὲν ἐννοεῖ τὰς λέξεις, ἤξευρεν ὅμως ὅτι αὐτὴ ἦτο τοῦ Στάθου, εἰς αὐτὸν ἀνῆκεν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμά της, πᾶσα σκέψις της καὶ πᾶσα ὑποταγὴ.

— "Ὀλα! ἐψιθύριζεν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν.

Ἡ λυγερὴ ἔνεκεν τῆς ἐσωτερικῆς της πάλης δὲν ἤσθάνετο καθόλου ὀρεξίν νὰ φάγῃ. Ἐβριψε λοιπὸν τὰς στρωμνάς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἠπλώθη ὅπως κοιμηθῆ. Ἀφῆκεν ὅμως ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἀρκετὸν διὰ τὸν Στάθου χῶρον καὶ τὸ προσκέφαλόν του, μετὰ τὴν μεταξωτὴν προσκεφαλάδα, τὸ ἀνακαλοῦν τόσας ἀναμνήσεις τῆς πρώτης ἐβδομάδος τοῦ γάμου της. Μετάξαν ἡ Σμάλτω δὲν εἶχεν ἐν τῇ καλύβῃ της, διότι οὔτε χῶρον οὔτε κaireν ἔχουν νὰ καλλιεργήσουν αὐτὴν αἱ βλαχοποῦλαι εἰς τὰ γρέκια των. Ἀλλὰ τὰς παραμονὰς τοῦ γάμου ἵνα τὴν περιποιηθῆ ἢ ἀδελφῇ τοῦ Στάθου ἔστειλεν εἰς αὐτὴν δύο μεταξωτὰς προσκεφαλάδας καὶ μετὰ αὐτὰς ἐστόλισε τὴν πτωχὴν προῖκα της, αὐτὰς ἐκράτει ἐπὶ τοῦ κανίστρου ὑψηλὰ ἐπιδεικτικῶς νέος τις ἐκ τῶν συμπεθερῶν, εἰς αὐτὸ ἐπάνω τὸ προσκέφαλον ἐκάθησεν ἐντὸς οἰκίσκου, ὅτε τὴν ἔφερον νύμφην καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν δειλὴ τὴν πρώτην νύκτα καθ' ἣν ἐκοιμᾶτο μετ' ἀνδρός. Ἡδη εἰς τὴν θεῶν αὐτοῦ ἀναμνήσεις καὶ πόθοι ἐγεννήθησαν ἐν αὐτῇ καὶ τὴν κατεκυρίευσαν. Ναί, τὸν ἡγάπα τὸν Στάθου· ὠρέγετο ἀκράτητος τὴν βάνουσον ζωὴν του, τὸ ἄτομόν του, τὸ ἐργατικόν, ἀνεγνώριζεν ὅτι δι' αὐτὸν καὶ μόνον ἐγεννήθη, εἰς αὐτὸν ἔπρεπε . . . ἔπειτα αὐτὸς ἦτο καὶ τῆς τύχης της! Καὶ ὑπέσχετο ἡ λυγερὴ πάν-

τοτε εἰς τὸ μέλλον νὰ τῷ ἦναι ἀφωσιωμένη καὶ καθόλου δούλη του, νὰ μὴ θέλῃ τίποτε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ αὐτός. Προσετίθετο δ' ἐπὶ τοῦ προσκεφαλοῦ του, τείνουσα εἰς ἐναγκαλισμὸν, ἀναζητοῦσα αὐτὸν καὶ ποθοῦσα, ἀναπηδῶσα εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον τὸν ὁποῖον ἤκουε τυχὸν εἰς τὴν αὐλὴν, ἐτοίμη ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἵνα τὸν δεχθῆ. . .

(Ἔπεται τὸ τέλος). ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΙΔΗΣ.

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

APPABΩN KAI ΓΑΜΟΣ EN IKONIQ:

Ἐν τῷ Ἰκονίῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (τανῦν τουριστικῇ *Κόρμα*) κατῴκουν ἑκαταχαι καὶ Ἑλληνες. Βραδύτερον δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐγένετο καὶ πρωτεύουσα τῶν Σελδζουκιδῶν καὶ τῶν Τούρκων, διατηρεῖ ὅμως καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ὀλίγα προνόμια, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν δικαίωμα τῆς περιζώσεως τοῦ ζίφους τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ μέγα ἰσχυροῦσης οἰκογενείας τῶν *Μουλλᾶ - Χουγκιάρουλου* (1). Ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ οἱ ἐν Ἰκονίῳ Ἑλληνες ὑπέστησαν τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ὁμοειθῶν αὐτῶν, ἦτοι, σὺν ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις δεινοῖς, καὶ τὴν μητρικὴν αὐτῶν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἀπέβλασαν, ἀναγκασθέντες νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν τῶν κρατούντων, ταύτην δὲ καὶ μέχρι τῆς σήμερον νὰ διατηρῶσι, διότι τὸ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ 1871—1872 συσταθὲν ἐλληνικὸν σχολεῖον ὀλίγον μόνον ἠδυνήθη νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παλινδστησιν τῆς πατρῴου γλώσσης.

Ἐν τούτοις ἦθη καὶ ἔθιμα οὐχὶ ἀνάξια λόγου διεσώθησαν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου κλύδωνος· θέλοντες δὲ νὰ περισώσωμέν τινα τῶν ναυαγίων τούτων, ἀναγράφομεν συντόμως ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὸν ἀρραβῶνα καὶ τὸν γάμον *παρὰ τῇ ἐλληνικῇ* ἐκείνη κοινότητι.

.

"Ὅταν ὁ νέος φθάσῃ εἰς ἡλικίαν, ἦτοι ὅταν παρακάμψῃ τὸ εὐελπι ἀκρωτήριον τῶν 17 ἐτῶν, θεωρεῖται πλέον ὄριμος γάμου, ἄρχονται δὲ οἱ γονεῖς ἢ οἱ στενωτέρου συγγενεῖς μεριμνῶντες περὶ ἐγκαίρου ἀποκαταστάσεως. Ἀποστέλλεται εἰς τὴν ξένην ὁ παῖς ἐν ἡλικίᾳ 12—13 ἐτῶν μετὰ τοῦ πατρός, ἀδελφοῦ ἢ τινος τῶν θείων αὐτοῦ ἵνα μάθῃ τέχνην τινὰ καὶ κερδήσῃ ὀλίγα χρήματα, μετὰ τινὰ δ' ἔτη, ἐπιστρέφων εἰς τὴν γενέτειραν, νυμφεύεται. Οἱ γονεῖς, ἢ, τούτων τυχὸν προαποθανόντων, οἱ συγγενεῖς, διαρκούσης

(1) Ὁ νῦν ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ἐδρεῶν ἐν τῷ διαστήμῳ *Τεχκέ* (Μονῆ) τῶν *Δερβίς - Τσελεμπῆ* ἢ *Μουλλᾶ - Χουγκιάρουλου*, καλεῖται *Ἀβδούλ-Βαχίτ*, ἐσχάτως δὲ καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπισκέψατο, τυχὸν μεγάλου, ὡς εἰκός, τιμῶν παρὰ τοῦ Σουλτάνου Χαμὴτ Β'.